

οίκον. Οι οικοδιδάσκαλοί μου, μου εμφύτευσαν την αγάπη στη Γεωγραφία και το Δημοτικό τραγούδι. Δεκατεσσάρων χρόνων έγραψα μιά Παγκόσμια Γεωγραφία. Εν συνεχεία άρχισα να γράφω εκφραζόμενος προσωπικά πάνω στο σχήμα «Η Λαφίνα» και του «Κίτσου η μάνα». Θαύμαζα τον Καρκαβίτσα για το ότι μνημόνευε και εκμεταλλευόταν πάρα πολλές παραδόσεις μας.

Φοιτητής στο Παρίσι, η νορβηγική και γενικότερα η σκανδιναβική συμβολιστική λογοτεχνία μ' επηρέασε και άρχισα να κινούμαι σε άλλο επίπεδο. Τότε ήταν που διάβασα και το θεατρικό έργο του Λουίτζι Πιραντέλλο «Εξι πρόσωπα ζητούν συγγραφέα».

Στο Στρασβούργο, συνεχίζοντας τις σπουδές μου, μου επεβλήθη ο Γάλλος Κλωντέλ. Από το 1936 και μετά, πέρασα σε άλλον κόσμο με τους Βυζαντινούς χρονγράφους.

Από τους αρχαίους Έλληνες, επειδή ποτέ δεν υπήρξα ευφυής και έξυπνος, εκτός από τον Πίνδαρο και προπαντός τον Όμηρο, σε κανέναν άλλον απάνω δεν στηρίχτηκα.

Μιας εξ αρχής η τάση μου ήταν μυθικής και παραμυθικής ερμηνείας των γκκοσμιών. Τα βιβλία που εξέδωσα, ορίζουν σειρά συναισθηματικών απογοητεύσεων. Αυτό άλλωστε μ' έκανε ολοένα και φανατικώτερο υπηρέτη και μιμητή των βυζαντινών συγγραφέων.

Από το 1967 καθημερινά εργαζόμουν πάνω στο Συναξαριστή του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου. Έκανα μιά μικρή, μεσαία και μεγάλη περίληψη του Συναξαριστή. Από τότε μέχρι σήμερα, ό,τι κι αν επιχειρώ να γράψω, βασίζεται στην αριθμητική και ψηφαριθμητική επεξεργασία του συναξαρίου της ημέρας.

Τα βιβλία μου που κυκλοφόρησαν (και πρέπει να σημειωθεί ότι εκδόστης σπάνια δεχόταν να μου εκδώσει

βιβλίο και πολύ περισσότερο διευθυντής περιοδικού να δημοσιεύσει κείμενό μου) είναι: ο Ανδρέας Δημακούδης, το πρώτο μου μυθιστόρημα. Στον Ανδρέα Δημακούδη δίνεται μιά εικόνα της ερωτικής απαλλοτριώσεως του εγώ. Στον Πεθαμένο και Ανάσταση, το απαλλοτριωμένο και νεκρό εγώ ανασταίνεται χάρις σε στοιχεία επαφής με τον τόπο. Αρχινώ ταυτόχρονα τότε να καταγίνομαι με τη ζωγραφική. Με τον Στρατή Δούκα, τον Παπαλουκά και το Χατζηκυριάκο-Γκίκα, διδασκόμενος. Στην ποιητική συλλογή Εικόνες το νόημα αποδίδεται με τη φράση: «Η αγάπη πρέπει να μας μάθει και τα κόπρανα ν' αγαπάμε του άλλου». Η Πραγματογνωσία, περιγράφει τα γεγονότα ενός γάμου, μιας πεντάμορφης νεαρής κόρης, μ' έναν σαραβαλισμένο, με τό 'να πόδι ξύλινο, ναυτικό. Η Αρχιτεκτονική της σκόρπιας ζωής είναι μιά προσπάθεια μνημικής ταύτισης ζώντων και νεκρών. Το Μυθιστόρημα της Κυρίας Έρης γράφτηκε όταν είχα πια παντρευτεί. Από το 1969 και μετά, χάρις στην προβολή που μου έκανε στο Γερμανικό Ινστιτούτο Γκαίτε ο κ. Σαββίδης, άρχισαν να βγαίνουν συχνά τα βιβλία μου. Συλλογή διηγημάτων αποτελεί η Συνοδεία? η Μπρέρα Θεσσαλονίκη, είναι κείμενα σε πεζό, με κέντρο την αγάπη μου για την πόλη που γεννήθηκα και ζω. Το Προς εκκλησιασμό είναι μια σειρά ομιλιών, χαρακτηριστική της προσπάθειάς μου για ένταξη στην εκκλησία. Σε ανάλογο επίπεδο, όχι όμως θεωρητικό, κινούνται οι Σημειώσεις εκατό ημερών και τα Ομιλήματα. Στο Αρχείο που είναι ένα βιβλίο έμμεσου έρωτος, η έννοια του χρόνου καταλύεται και οριστικά θεμελιώνεται η εσωτερική μου μυθολογία. Μια εικόνα μυθολογικής αντιλήψεως είναι τέλος το βιβλίο μου, Πόλεως και Νομού Δράμας παραμυθία".

Πέθανε το 1993 στην πόλη όπου γεννήθηκε, από

καρδιακή ανακοπή.

Ανάμεσα στα έργα του, και τα: "Μπρέρα Θεσσαλονίκη", "Αρχιτεκτονική της σκόρπιας ζωής", "Προς εκκλησιασμό", "Το μυθιστόρημα της κυρίας Έρης", "Ομιλήματα", "Ψιλή η περισπωμένη", "Υδάτων υπερχειλίση", "Ποιήματα" και βεβαίως "Ο πεθαμένος και η Ανάσταση" που έχει εκδοθεί και επανεκδοθεί. Τελευταία φορά το 1999 από τις εκδόσεις Άγρα, με πυρήνα το υπαρξιακό συγγραφικό βάσανο, όπως ακολουθεί: "Απορώ με τ' ανθρώπινο σχήμα που το συνηθίζουμε και μας φαίνεται σταθερό. Ερωτώ, τι λογής είναι το κεφάλι, τα χέρια, το κορμί; Η όρθια στάση τι μπορεί να σημαίνει; Τι μπορώ να πω; Ποια μαρτυρία να δώσω; Καμιά ισχυρή μαρτυρία δεν βρίσκω. Πού χρειάζεται να προχωρήσω; Σε ποιο βάθος πρέπει να κατέβω; Να συλλάβω τ' αληθινό νόημα, να βρω τη βάση, την εξήγηση που εγώ στέκουμαι όρθιος ενώ με ειδοποιεί για το μέλλον ο άλλος πλαγιασμένος παντοτινά. Είμαι υποχρεωμένος να κλείσω τα μάτια μου και να δω με τη μνήμη. Για ν' ανακαλύψω το σχήμα που έσβησε σταθερότερα, πρέπει να περιορίσω τις ανάγκες μου, να μείνω φτωχό περισσότερο με τη δίψα παρά με το νερό που πίνεται στη βρύση. Σκύφτω μέσα στο λάκκο που τον έχουν κάψει βαθύ. Πού 'ναι ο θεμέλιος λίθος; Πού υψώνεται, η πολυέδρη οικοδομή, η ευρύτερη από το χώρο, η ακατάλυτη από τον χρόνο; Διακρίνω μόνο πλήθος ποικίλες αναγκαίες απόψεις. Σκέφτομαι. Συλλογιέμαι τον τρόπο που θα φύγω από τον καθημερινό δρόμο. Πώς θα καθαριστώ από το ιδιωτικό μου συμφέρον που με βρωμίζει; Πώς θα μπορέσω να δεχτώ τα λόγια που ξεπερνούν τις διαστάσεις από κάθε κτίσμα; Ράντισέ με ουρανέ με ύσσωπο για να καθαριστώ, να πλυθώ, ν' ασιπρίσω περισσότερο από το χιόνι. Σκυμμένος απάνω στο μνήμα των δικών μου, γυρεύω παρήγορο χαιρετισμό. Πού να 'βρω το ουρανόχρωμο του ερχομού της άνοιξης λουλούδι; Πώς να περπατήσω στο περιβόλι που αποδρά κάθε θλίψη και στεναγμός; Σαν παιδί ακουμπώ στο σταυρό που 'ναι η μαρτυρία του πατέρα μου, τρομάζοντας την έλλειψη κάθε υλικής παρουσίας. Τα δάκρυα της περισσότερης δυστυχίας καίνε το μαντίλι που σφουγγίζοντας το κάθιδρο πρόσωπό του αποτύπωσε τη φυσιογνωμία του, Πώς θα μπορέσω να πιστέψω την απ' τον τάφο ανάσταση του Χριστού; Δεν μπορώ να καταλάβω τη βεβαιότητα μιας αναμονής της ενδόξου ανάστασης, την ώρα που το σώμα κρέμεται από το ξύλο σταυρωμένο, καταστρέφοντας κάθε υπόσχεση χαράς. Πώς μπορώ να εννοήσω ότι ο θάνατος είναι η συνέχεια που μας συμπληρώνει, ενώ βλέπω όρθιο τον παπά πάνω στον τάφο, να ρίχνει με το φκυάρι το πρώτο χώμα που θα κρύψει το πρόσωπο; Βροντούν τα σβολάρια του χώματος κατακυλώντας ανακατωμένα με το κρασί που αδειάσαν, σχηματίζοντας λάσπη που λερώνει τ' άσπρο βαμβάκι, που 'ναι στρουμωγμένο στο στόμα. "Χριστός Ανέστη", ακούω ξανά εγώ ο άπιστος δούλος, ο αρνητής. "Χριστός Ανέστη" την ώρα που βλέπω όλη τη ζωή μου, και την ξανακερδίζω με τη μνήμη. "Χριστός Ανέστη", η φωνή των αιώνων επιμένει και καταλαβαίνω το χρέος μου..."

Επιμέλεια: Ελένη Γκίκα

Τι δεν είναι Πάσχα;

Πάσχα δεν είναι το αρνί, δεν είναι το κόκκινο αυγό, δεν είναι το τσουρέκι, δεν είναι η λαμπάδα, δεν είναι τα καινούρια ρούχα, δεν είναι η παρουσία μας στην Εκκλησία δέκα λεπτά πριν το «Χριστός Ανέστη» και ένα λεπτό μετά. Πάσχα δεν είναι η λατρεία του φαγητού, το πανηγύρι, ο χορός και το ποτό. Πάσχα δεν είναι οι σούβλες στο δρόμο, δεν είναι η ανταλλαγή ευχών, δεν είναι η επιστροφή στο χωριό. Ή, τουλάχιστον, δεν είναι μόνο αυτά.

Πάσχα είναι πάνω απ' όλα η γεύση της Βασιλείας του Θεού, η φωνή του Ουρανού που έρχεται μέσα μας, όταν μεταλαμβάνουμε στην Θεία Λειτουργία. Τότε η ψυχή μας, έστω και για λίγο, μεταμορφώνεται, πρεμεί, νιώθει κάτι Από την συγγνώμη και την αγάπη που ανατέλλει μέσα από τον Τάφο. Τότε, νιώθουμε πως μ' όλο τον κόσμο είμαστε αδελφια, γιατί μετέχουμε του κοινού ποτηριού της Ζωής. Πάσχα είναι η αλλαγή της ζωής μας, η ανάσταση μας από τα πάθη και

τις κακίες που μας δέρνουν. Δεν αξίζει να λέμε ότι ήρθε το Πάσχα κι εμείς δεν είμαστε συμφιλιωμένοι με το Θεό, το συνάνθρωπο, το γείτονα, τον εαυτό μας, ότι δεν νιώθουμε πιο ελεύθεροι από τα δεσμά της κακίας και του θανάτου. Πάσχα άλλωστε είναι η συντριβή του έσοχου εχθρού της ανθρώπινης φύσης, που είναι ο θάνατος: Θανάτω θάνατον πατήσα...

Πάσχα είναι η αφορμή για ενότητα, ενότητα μεταξύ των λαών και των κοινωνιών. Δεν γίνεται να λέμε ότι γιορτάζουμε την Ανάσταση και ο πόλεμος και η διχόνοια κυριαρχεί στις ψυχές μας. Δεν γίνεται να λέμε ότι πιστεύουμε στα μηνύματα του Χριστού και να επικαλούμαστε αυτή την ιδιότητα μας και να συντρίβουμε λαούς, υπολήψεις, συνειδήσεις, συνανθρώπους, πλησίον, αδελφούς μας. Δεν γίνεται να κάνουμε Πάσχα με κακία για τους άλλους, όποιοι κι αν είναι αυτοί, ό,τι κι αν μας έχουν κάνει!

Πηγή: εφημερίδα Διψώ, τ. 77